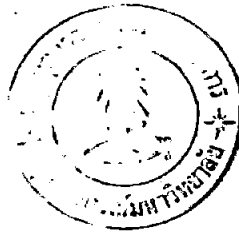

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยจะเจริญได้ต้องมีประชากรที่มีคุณภาพเป็นขั้นต้น ขั้นต่อไปเป็นการสร้างคนเพื่อไปสร้างงาน และสร้างงานเพื่อสร้างเศรษฐกิจ และนำไปสู่ความเจริญของบ้านเมืองและประชากรทุกคนเป็นประการสุดท้าย ซึ่งจะเกิดขึ้นได้เมื่อระบบการวางแผนการศึกษาของชาติจะต้องสอดคล้องกับการพัฒนากำลังคน และนโยบายการศึกษาของชาติต้องชัดเจนและปฏิบัติได้ (อนันต์ กรุแก้ว 2525 : 65-66) แต่จากการศึกษาของคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2525-2529 : 7-9) พบว่า ประเทศไทยกำลังประสบปัญหาจากการใช้ทรัพยากรคนซึ่งก่อให้เกิดปัญหาความยากจนและการกระจายรายได้ที่เป็นไปอย่างไม่สม่ำเสมอ ทำให้อัตราการว่างงานในปี พ.ศ. 2524 จำนวนคนที่ไม่มีงานทำหรือมีงานทำไม่เต็มที่ มี 2,900,000 คน และสถิตินี้จะเพิ่มขึ้นลำดับจนถึงปี พ.ศ. 2529 ซึ่งจะมีถึง 4,640,000 คน (เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม 2525 : 8) ส่วนหนึ่งของการแก้ปัญหาการว่างงานในระยะสั้น ได้แก่ การส่งแรงงานไทยไปทำงานในต่างประเทศซึ่งมีส่วนสำคัญในการบรรเทาปัญหาการว่างงานและช่วยพยุงฐานะทางเศรษฐกิจทั้งในระดับครัวเรือน ชุมชนและส่วนรวมได้มาก (สุชาย ปิยะภักดิ์ 2525 : 16-18) ดังจะเห็นได้จากรายได้ที่แรงงานไทยนำเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจไทยมีมูลค่ามากกว่าหนึ่งพันล้านบาทต่อปี (สุกมล 2525 : 28) ซึ่งมีมูลค่าสูงใกล้เคียงกับราคาส่งออกของผลผลิตของเกษตรกร เช่น ข้าวและยางพารา (สมนึก แดงเจริญ 2525 : 25) แต่อย่างไรก็ตามความต้องการแรงงานไทยจากต่างประเทศมีแนวโน้มจะลดลงหรือเปลี่ยนแปลงโครงกรใหม่ในระยะสิบปีข้างหน้าหรือกว่านั้น จากผลดังกล่าวนี้ จะเห็นได้ว่า การพัฒนาจำนวนแรงงาน

ระดับอาชีวศึกษา เป็นการแก้ปัญหาการว่างงานและพัฒนาประเทศทั้งในระยะสั้น
และระยะยาวซึ่งมีความต้องการได้เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ (สำนักงานวางแผนกำลังคน
สภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2525 : 163) ดังที่แสดงในตารางที่ 1

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 1 ความต้องการแรงงานระดับอาชีวศึกษาตั้งแต่ พ.ศ.2503-2529

ประเภทอาชีพ	ระดับการศึกษา	จำนวน			
		พ.ศ.2503-14	พ.ศ.2515-19	พ.ศ.2520-24	พ.ศ.2525-29
ระดับอาชีวชั้นสูง (ปวส.)	จบปีที่ 16	70,200	60,000	80,200	98,000
ระดับเทคนิค (ปวท.)	จบปีที่ 14	171,200	83,000	90,000	116,300
ระดับช่างฝีมือ (ปวช.)	จบปีที่ 12	770,000	591,000	624,000	773,000
ระดับกึ่งฝีมือ	จบปีที่ 10	1,985,000	1,016,000	1,053,000	1,110,000

ที่มา : สำนักงานวางแผนกำลังคน สภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เมื่อมีความต้องการแรงงานระดับอาชีวศึกษาในอนาคตมากขึ้น ทำให้ผู้ต้องการศึกษาในสถานศึกษาระดับอาชีวศึกษาของรัฐบาลมากเกินไปที่จะรับไว้ได้ครบถ้วน ดังที่ปรากฏในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนผู้ต้องการเข้าศึกษาต่อในสถานศึกษาของกรมอาชีวศึกษา ระหว่างปี 2522-2526

ปีการศึกษา	ผู้สมัคร	รับไว้	ร้อยละ
2522	128,600	49,487	38.48
2523	149,936	62,493	41.68
2524	279,749	89,792	32.10
2525	182,960	77,596	42.41
2526	177,559	86,316	48.61

ที่มา : กองแผนงาน กรมอาชีวศึกษา

ดังนั้นรัฐจึงสนับสนุนให้เอกชนเข้ามามีบทบาทร่วมรับภาระการลงทุนในระดับนี้ให้มากขึ้น (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2525-2529 : 250) ดังจะเห็นได้จาก จำนวนโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา จำนวนนักเรียนและจำนวนครูที่เพิ่มมากขึ้นตามลำดับ ดังที่แสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 จำนวนโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษาหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ
จำนวนนักเรียนและจำนวนครูในปีการศึกษา 2515-2526

ปีการศึกษา	จำนวนโรงเรียน	จำนวนครู	จำนวนนักเรียน
2515	61	1,808	36,579
2516	85	2,384	48,315
2517	85	2,040	49,774
2518	91	2,658	64,336
2519	97	2,848	75,882
2520	111	3,522	89,466
2521	126	4,023	109,779
2522	162	5,082	137,200
2523	184	5,960	160,527
2524	260	8,336	239,731
2525	299	9,651	251,151
2526	350	10,772	275,025

ที่มา : แผนกสถิติ ฝ่ายแผนงาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

เมื่อการจัดการศึกษาเอกชนสายอาชีวศึกษาทวีปริมาณขึ้นดังกล่าวนั้น แสดงว่า เป็นสิ่งมีคุณค่าและเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับระบบการศึกษาของไทยตลอดมา เพราะ เนื่องจากสามารถช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาล ทั้งยังตอบสนองความต้องการของประชาชน โดยสามารถจัดบริการพิเศษต่าง ๆ เช่น หอพัก หลักสูตรพิเศษ และอื่น ๆ สนองความต้องการของประชาชนได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังช่วยส่งเสริมเสรีภาพในการเลือกด้านการศึกษาและช่วยจัดการผูกขาดคัดค้าน เนื่องจากโรงเรียนเอกชนที่มีคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาสูง สามารถใช้เป็นต้นแบบสถานศึกษาของรัฐได้ เพราะถ้ามีสถานศึกษาของรัฐเพียงอย่างเดียวจะ

ทำให้ชาตกู้แข่งขันหรือตัวเทียบมาตรฐานและเกิดการผูกขาดคัดตอนในการจัดการศึกษา ประกอบกันมีความคล่องตัวในการจัดการ โดยสามารถนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษาเข้ามาใช้ดำเนินการได้ตามความต้องการโดยไม่มีข้อจำกัดทางด้านระเบียบข้อบังคับเหมือนสถานศึกษาของรัฐ จึงมีโอกาที่จะเป็นบุรีเริ่มและเป็นแบบอย่างในการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาเป็นอย่างมาก

สภาพทั่วไปของการจัดการศึกษาเอกชนสายอาชีวศึกษานั้นกล่าวได้ว่า ในช่วงปีการศึกษา 2525 เมื่อเปรียบเทียบกับปีการศึกษา 2526 ปรากฏว่า จำนวนโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษาหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเพิ่มขึ้น ร้อยละ 17.06 จำนวนครู เพิ่มขึ้นร้อยละ 11.62 และจำนวนนักเรียนเพิ่มขึ้น ร้อยละ 9.51 และสัดส่วนจำนวนนักเรียนในสถานศึกษาระดับอาชีวศึกษาของรัฐบาลและโรงเรียนเอกชนสายอาชีวศึกษา หลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ ปีการศึกษา 2525 เท่ากับ 10 : 16 โดยรายได้หลักของโรงเรียนคือ ค่าธรรมเนียมการเรียน (ค่าเรียน) ค่าธรรมเนียมอื่น ๆ และค่าบำรุงที่กระทรวงศึกษาธิการอนุญาตให้เก็บ ได้ซึ่งสูงกว่าค่าธรรมเนียมการเรียนในโรงเรียนเอกชน สายสามัญระดับมัธยมศึกษา แต่เนื่องจากสภาวะเศรษฐกิจที่ค่าครองชีพสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้ค่าดำเนินการในการซื้อวัสดุ ครุภัณฑ์ และอุปกรณ์การศึกษา เช่น เครื่องจักรโรงงานและอื่น ๆ ก็มีราคาสูงขึ้น ซึ่งทางโรงเรียนเอกชนสายอาชีวศึกษาต้องเสียภานำเข้า เช่นเดียวกับการนำเข้าของธุรกิจการค้าอื่น ๆ นอกจากนั้นยังมีปัญหาเกี่ยวกับปัญหาครุที่มีรายได้ต่ำ ทำให้ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานไม่เต็มที่เท่าที่ควร ชาคครูที่มีวุฒิสูงหรือมีความชำนาญเฉพาะสาขาวิชา เช่น ช่างกล, ช่างอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น และสวัสดิการครูยังไม่ดีเท่าที่ควร และที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ นโยบายของรัฐในการจัดการศึกษาเอกชน ทั้งในแง่นโยบายโดยส่วนรวมและนโยบายแต่ละระดับการศึกษามีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ทำให้การวางแผนคาดคะเนของภาคเอกชนเกี่ยวกับกิจการของโรงเรียนเอกชนผิดพลาด (ส่วนการศึกษา กองสถิติ และวิเคราะห์ภาวะการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2526 : 35-40) ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจ ศึกษาแนวโน้มการจัดการศึกษาเอกชนสายอาชีวศึกษา

ของประเทศไทย ในช่วงปี พ.ศ.2526 ถึง พ.ศ.2536 เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนการศึกษาและกำหนดนโยบายเพื่อการปฏิบัติที่สัมฤทธิ์ผลทั้งในแง่ของการจัดการศึกษา โดยส่วนรวมและนโยบายสายอาชีพศึกษา โดยให้สอดคล้องกับสภาพการณ์อาชีพศึกษาของประเทศและคำนึงถึงปัญหาอุปสรรคที่มีอยู่ในการจัดการศึกษาเอกชนสายอาชีพศึกษา ซึ่งการวิจัยนี้ ใช้เทคนิคเคสฟายในการศึกษาแนวโน้มนโยบายการจัดการศึกษาเอกชนสายอาชีพศึกษา เนื่องจากเป็นเทคนิคที่มีคุณสมบัติสามารถรวบรวมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและภาคกระเนแนวโน้มนโยบายได้เป็นอย่างดี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาแนวโน้มของการจัดการศึกษาเอกชนสายอาชีพศึกษาของประเทศไทย ในช่วงปี พ.ศ. 2526 ถึง พ.ศ. 2536

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยนี้มุ่งศึกษาการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสายอาชีพศึกษาลำดับต้น ประถมศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 (ปวช.) ประถมศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 (ปวท.) และประถมศึกษาชั้นมัธยมศึกษาชั้นสูง (ปวส.) ที่อยู่ในความควบคุมดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ
2. กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการศึกษาเอกชนสายอาชีพศึกษาจำนวน 23 คน ที่ได้รับคัดเลือกโดยวิธีการแนะนำอ้างอิงแบบลูกโซ่ (Snowball Sample) และเป็นผู้ให้ข้อมูลที่จำเป็นไปได้ของข้อความที่จะเป็นแนวโน้มการจัดการศึกษาเอกชนสายอาชีพศึกษาของประเทศไทยในช่วงปี พ.ศ. 2526 ถึง พ.ศ. 2536 ตามวิธีการของเทคนิคเคสฟาย
3. ศึกษาแนวโน้มการจัดการศึกษาเอกชนสายอาชีพศึกษา ในช่วงปี พ.ศ. 2526 ถึง พ.ศ. 2536 โดยศึกษาเกี่ยวกับ

3.1 ความต้องการแรงงาน โดยทำการศึกษาความต้องการกำลังคนในงานด้านต่าง ๆ เช่น งานด้านอุตสาหกรรม เกษตรกรรม ก่อสร้าง และงานด้านการตลาด เป็นต้น ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ตลอดจนสาขาวิชาชีพที่คาดว่าจะเป็นที่ต้องการ

3.2 ทิศทางการจัดการศึกษาเอกชนสายอาชีวศึกษาของรัฐบาล โดยศึกษาในนโยบายอาชีวศึกษาของรัฐทั้งโดยส่วนรวมและในส่วนที่เอกชนรับเป็นผู้จัดอาชีวศึกษา

3.3 สถานภาพของโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา โดยศึกษาความมั่นคง การลงทุนและบทบาทของโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา

3.4 สถานภาพและแผนดำเนินการของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (สช.) โดยศึกษาเกี่ยวกับภาระหน้าที่และอัตรากำลัง ตลอดจนแผนดำเนินการที่จะควบคุมดูแลและส่งเสริมโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา

3.5 สถานภาพของครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา โดยศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพและการพัฒนาครู สวัสดิการ ตลอดจนขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน

3.6 การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา โดยศึกษาเกี่ยวกับหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอนและกิจกรรมเสริมหลักสูตร

3.7 คุณภาพของนักเรียนในโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา โดยศึกษาเกี่ยวกับคุณสมบัติของนักเรียนที่ตลาดแรงงานต้องการ การศึกษาต่อ และความประพฤติของนักเรียน

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

✓ แนวโน้ม หมายถึง สิ่งที่ยุ่เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่ามีความเป็นไปได้และน่าจะเกิดขึ้นในช่วงปี พ.ศ. 2526 ถึง พ.ศ. 2536

การจัดการศึกษาเอกชนสายอาชีวศึกษา หมายถึง การดำเนินงานทางการศึกษาเอกชนสายอาชีวศึกษาของประเทศไทยทั้งด้าน ความต้องการแรงงาน ทิศทางการจัดอาชีวศึกษาเอกชนของรัฐบาล สถานภาพของโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา สถานภาพและแผนดำเนินการของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (สช.) สถานภาพของครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา และคุณภาพของนักเรียนโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา

✓ โรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา หมายถึง โรงเรียนของเอกชนที่เปิดสอนอาชีวศึกษาลักษณะประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ประกาศนียบัตรวิชาชีพเทคนิค (ปวท.) และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ในความควบคุมดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ

ความต้องการแรงงาน หมายถึง ความต้องการกำลังคนในสาขาวิชาชีพและระดับการศึกษาต่าง ๆ

ครู หมายถึง บุคลากรทางการศึกษาที่ทำหน้าที่สอนในโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา

วุฒิทางครู หมายถึง วุฒิที่แสดงถึงวิชาชีพทางการศึกษา เช่น ป.ศ. กศ.บ. และ คบ. เป็นต้น

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. วันเวลาในการตอบแบบถามของผู้เชี่ยวชาญ ไม่มีผลต่อความคิดเห็นที่แตกต่างกันหรือไม่แตกต่างกัน

2. ผู้เชี่ยวชาญมีอิสระในการตอบแบบถามและ เติมใจให้คำตอบตามความคิดเห็นที่แท้จริง

3. ข้อความใดที่มีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ไม่เกิน 1.50 และมีค่ามัธยฐานกับฐานนิยมแตกต่างกันไม่เกิน 1 ถึงว่าความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อข้อความนั้นสอดคล้องกัน ซึ่งแสดงถึงแนวโน้มที่จะเกิดเรื่องนั้น ๆ ขึ้นในอนาคต

ความไม่สมบูรณ์ของการวิจัย

1. เทคนิคเคสพายเป็นเทคนิคในการวิจัยซึ่งจะเสร็จสมบูรณ์ได้นั้นขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้เชี่ยวชาญในสาขานั้น ๆ เป็นอย่างมาก ในการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญโดยวิธีการเสนอชื่อที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้พบว่า ผู้เชี่ยวชาญได้รับการเสนอชื่อด้วยความดีก่อนข้างกระจาย แสดงว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านการจัดการ เอกชนสายอาชีพศึกษาในประเทศไทยมีความแตกต่างกัน อาจเนื่องมาจากการขาดผู้เชี่ยวชาญที่รู้จักกันดีในหมู่นักวิชาการทางด้านนี้
2. ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลที่คาดว่าจะ เป็นแนวโน้มการจัดการศึกษา เอกชนสายอาชีพศึกษาตามขอบเขตของการวิจัย จากแหล่งความรู้และเอกสารต่าง ๆ ด้วยข้อจำกัดของเวลาและทรัพยากรอาจขาดความสมบูรณ์ในบางหัวข้อไปบ้าง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย